

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

Attitudes of Young School Aged Childrens to the Teaching of Physical Education

Milena Mitrovic¹, Katarina Dragutinovic¹

¹University of Montenegro, Faculty for Sport and Physical Education, Niksic, Montenegro

Abstract

Physical Education as a school subject has a great influence on the development of psycho-physical abilities of children. In view of this, it is important to know what the attitude of students towards the teaching of Physical Education is. The aim of our research was to determine exactly what the attitudes of the junior schoolchildrens toward the teaching of Physical Education are in the function of improving or changing the teaching process. We tried to answer the question using anonymous standardized questionnaires adapted to this research. The research involved 327 students of the 4th and 5th grade primary schools from Podgorica and Niksic. The results showed that almost all students are eager to attend classes of Physical Education, which they are very pleased to consider contributing to their health and physical development, as well as the development of friendship, strength, care, value and endurance. Most students believe that Physical Education is as important as other subjects, and that Physical Education is best performed in a schoolroom. A large number of pupils would also not change anything compared to the previous lessons. As far as favorite sports are concerned boys traditionally prefer to play football, while girls are more oriented towards volleyball, handball, rhythmic and gymnastics.

Key words: *Teaching, Physical Education, Student Attitudes, Young School Age*

Uvod

Fizičko vaspitanje je specifično vaspitno područje koje doprinosi razvoju čovjeka u cjelini, to nije samo podsticanje rasta i razvoja, razvijanje tjelesnih sposobnosti i unaprjeđenja zdravlja, već i znalačko korišćenje sistema fizičkih vježbi, igara i sportova, kojima se utiče na cjelokupni razvoj čovjeka (Jovanović, 1998, prema Šimleša i Potkonjak, 1989). Sličnu definiciju dali su Krulj, Kačapor i Kulić (2001), prema kojima fizičko vaspitanje predstavlja sistematski i organizovan proces sticanja motoričkih vještina, znanja i sposobnosti, jačanja zdravlja i razvoja psiho-fizičkih snaga i sposobnosti vaspitanika. Na osnovu navedenog, primjećuje se da fizičko vaspitanje predstavlja sistemski proces, koji nema uticaj samo na razvoj tjelesnih sposobnosti djeteta i čovjeka, već na njihov cjelokupni psiho-fizički razvoj (Bjelica i Petković, 2009; Bjelica i Krivokapić, 2010a, Bjelica i Krivokapić, 2019). Kao takvo, Fizičko vaspitanje doprinosi normalnom razvoju organizma,

jačanju zdravlja, snaženju i čeličenju organizma, osposobljavanje za raznovrsnu pokretljivost, stvaranju higijenskih navika i obezbjeđivanju aktivnog odmora (Bakovljević, 1997). Ukoliko se uzme u obzir činjenica da savremeni način života redukuje fizičku aktivnost djece, to još više naglašava važnost Fizičkog vaspitanja kao školskog predmeta (Đorđić, 2005). Za sprovođenje kvalitetne nastave neophodni su materijalni uslovi, kao i kompetentni nastavnici, koji bi trebalo da podstiču pozitivne stavove učenika prema nastavi Fizičkog vaspitanja (N. Zrnzević i J. Zrnzević, 2015; Dragutinovic & Mitrovic, 2019a).

Stavovi predstavljaju trajnu tendenciju da se prema nekom objektu reaguje na određeni, pozitivan ili negativan način (Rot, 1983). Oni omogućavaju sticanje fiksiranih standarda za lično prosuđivanje i shvatanje svojih postupaka. Na taj način lakše se ocjenjuju i klasifikuju objekti i situacije, što omogućava lakše i brže snalaženje i djelovanje. Kako bi nastava Fizičkog vaspitanja imala pozitivan uticaj na cjelokupni razvoj

Correspondence:

M.Mitrovic

University of Montenegro, Faculty for Sport and Physical Education, Narodne omladine bb, 81400, Niksic, Montenegro

E-mail: milenam1054@gmail.com

djeteta, neophodno je da ono razvije pozitivne stavove prema njoj. Važnu ulogu u formiranju stavova djece prema Fizičkom vaspitanju imaju nastavnici, koji bi trebalo da motivišu djecu i upućuju ih na važnost fizičkog vježbanja za razvoj i zdravlje (Dragutinovic & Mitrovic, 2019b). Pozitivne stavove je moguće formirati i kroz razne zanimljive sadržaje u procesu nastave, za šta je takođe neophodna kreativnost nastavnika. U plan nastave je neophodno uvrstiti što više takmičarskih igara, akrobatike i vježbi, različitih po svojoj strukturi, kako bi se zadovoljile dječje potrebe za kretanjem i fizičkim razvojem, ali i njegove emocionalne potrebe (Bjelica i Krivokapić, 2010b; Bjelica i Krivokapić, 2011a). Ukoliko je nastava jednolična, djeca sigurno neće steći veću naklonost prema ovom predmetu. Sa razvijanjem pozitivnih stavova neophodno je započeti što ranije, kako bi se formirala dobra osnova za dalji razvoj djeteta, kao i stekla navika bavljenja fizičkim aktivnostima i sportom.

S obzirom na važnost ovog školskog predmeta za razvoj

djece, neophodno je ispitati kakve stavove djeca imaju prema nastavi Fizičkog vaspitanja, kako bi utvrdili da li ona odgovara njihovim potrebama. Stoga, osnovni cilj ovog rada je utvrditi stavove djece mlađeg školskog uzrasta prema nastavi Fizičkog vaspitanja. Na osnovu dobijenih rezultata, moguće je preduzeti određene mjere u pojedinim segmentima nastave, kako bi se ona poboljšala i omogućila zadovoljenje učenikovih potreba.

Metod rada

Uzorak ispitanika činilo je 327 učenika oba pola (180 dječaka i 147 djevojčica) četvrtog i petog razreda osnovnih škola "Luka Simonović" iz Nikšića i "Vuk Karadžić" iz Podgorice. Uzorak je podijeljen na četiri subuzorka, prema kriterijumima pola i uzrasta. Prvi uzorak činilo je 110 učenika četvrtog razreda, drugi subuzorak je činilo 70 učenika petog razreda, treći subuzorak je činilo 74 učenika četvrtog razreda i četvrti subuzorak je činilo 73 učenice petog razreda (Tabela 1).

Tabela 1. Uzorak ispitanika

Pol/Uzrast	IV razred	V razred	Ukupno
Dječaci	110	70	180
Djevojčice	74	73	147
Ukupno	184	143	327

U istraživanju je korišćen anonimni standardizovani upitnik (E. Međedović, Murić i A. Međedović, 2005) koji je modifikovan i prilagođen istraživanju. Upitnik se sastojao od 10 pitanja, od kojih je devet bilo zatvorenog tipa, a jedan otvorenog tipa. Učenici su popunjavali upitnik u školi, za šta je saglasnost dao direktor škole. Popunjavanje upitnika je trajalo 15 minuta. Svi učenici su dobrovoljno popunjavali upitnike, i mogli su da odustanu u bilo kom trenutku, ali to niko nije učinio. Prikupljanje podataka je takođe sprovedeno u školi. Nakon pregleda, iz istraživanja su isključeni nepotpuno i nejasno popunjeni

upitnici. Rezultati su prikazani tabeblarno (u procentima) i deskriptivno. Statistički značajne razlike u varijablama s obzirom na pol utvrđene su Pirsonovim H² (HI kvadrat) testom na nivou značajnosti od $p < 0.05$.

Rezultati

U Tabeli 2 su prikazani rezultati upitnika za svako pitanje i pojedinačne odgovore kod djevojčaka četvrtog i petog razreda. Vrijednosti rezultata su prikazani brojačano i procentualno.

Tabela 2. Stavovi učenika IV i V razreda o Fizičkom vaspitanju

Pitanja	Odgovori	Broj	Procentat (%)
1. Da li sa zadovoljstvom odlaziš na časove fizičkog vaspitanja?	a) Da	161	89
	b) Ne	19	11
2. Šta najviše voliš da radiš na časovima fizičkog vaspitanja?	a) Trčim	16	9
	b) Igram igre	136	75
	c) Vježbam	28	16
3. Da li ste zadovoljni nastavom fizičkog vaspitanja u vašoj školi?	a) Potpuno	154	85
	b) Djelimično	10	6
	c) Nezadovoljan	16	9
4. Da li vježbanje i igranje na časovima fizičkog vaspitanja pozitivno utiče na zdravstveno stanje i razvitak učenika?	a) Da	163	89
	b) Ne	9	6
	c) Šteti zdravlju	8	5
5. Da li bi više volio/voljela da imaš:	a) Lijepo i moderno odijelo	21	12
	b) Zdravo i razvijeno tijelo	159	88
6. Zaokruži tri sposobnosti koje se po tvom mišljenju naročito mogu razviti na časovima fizičkog vaspitanja:	a) Pamćenje,	23	4
	b) Snaga,	95	18
	c) Drugarstvo,	78	14
	d) Brzina,	136	25
	e) Vrednoća,	44	8
	f) Izdržljivost,	156	29
g) Muzikalnost	8	2	

(nastavak je na sledećoj strani)

(nastavak sa prethodne strane)

Pitanja	Odgovori	Broj	Procenat (%)
7. Šta je za učenika najbolje?	a) Da pravilno igra	43	24
	b) Da rješava zadatke iz matematike	14	8
	c) I jedno i drugo	123	68
8. Od igara koje imamo meni se posebno dopadaju:	a) Igre u učionici	8	5
	b) Igre u dvorištu	29	16
	c) Igre u sali	143	79
9. Kada bi ste bili u prilici da nešto mijenjate u nastavi fizičkog vaspitanja, mijenjali bi ste?	a) Ništa	151	84
	b) Uslove	7	4
	c) Program	22	12

Posmatrajući Tabelu 2, uviđamo da su dječaci, prilikom odovaranja na prvo pitanje, jasno stavili do znanja da većina njih 89% voli da prisustvuje časovima Fizičkog vaspitanja, te da im ti časovi predstavljaju zadovoljstvo. Ostatak dječaka je izrazio negativan stav prema ovom predmetu (11%).

Ono što najviše vole na časovima jesu igre, jer je njih 75% odgovorilo da su im to omiljene aktivnosti, dok su vježbanje (16%) i trčanje (9%) aktivnosti koje interesuju manji broj dječaka. Shodno tome, proističu rezultati sljedećeg pitanja, a koji se tiču samog procesa organizacije nastave. Dječaci su većim dijelom zadovoljni organizacijom ovih časova (85%), ali postoje i oni koji su djelimično zadovoljni (6%) i koji bi mijenjali cjelokupnu nastavu (9%).

Koliko su djeca ovog uzrasta svjesna o važnosti ovog predmeta za zdravlje i razvoj, ukazuju odgovori koje su dječaci dali na četvrto i peto pitanje. Njih 89% je svjesno toga da nastava Fizičkog vaspitanja doprinosi zdravlju, a neki mali procenat se izjasnio da nastava ovog predmeta ne doprinosi zdravlju (6%) ili čak da šteti istom (5%). Sljedeće pitanje se samo nadovezuje, i prosto daje jasniju sliku, koliko su zapravo djeca svjesna važnosti pravilnog razvoja i rasta, te je tako njih 88% odgovorilo da želi zdravo i razvijeno tijelo, dok je njih 12% stavilo zdravlje po strani.

Tabela 3. Stavovi učenica IV i V razreda o Fizičkom vaspitanju

Pitanja	Odgovori	Broj	Procenat (%)
1. Da li sa zadovoljstvom odlaziš na časove fizičkog vaspitanja?	a) Da	139	95
	b) Ne	8	5
2. Šta najviše voliš da radiš na časovima fizičkog vaspitanja?	a) Trčim	23	16
	b) Igram igre	93	63
	c) Vježbam	31	21
3. Da li ste zadovoljni nastavom fizičkog vaspitanja u vašoj školi?	a) Potpuno	134	91
	b) Djelimično	10	7
	c) Nezadovoljan	3	2
4. Da li vježbanje i igranje na časovima fizičkog vaspitanja pozitivno utiče na zdravstveno stanje i razvitak učenika?	a) Da	108	73
	b) Ne	36	24
	c) Šteti zdravlju	3	3
5. Da li bi više volio/voljela da imaš:	a) Lijepo i moderno odijelo	6	4
	b) Zdravo i razvijeno tijelo	141	96
6. Zaokruži tri sposobnosti koje se po tvom mišljenju naročito mogu razviti na časovima fizičkog vaspitanja	a) Pamćenje,	26	6
	b) Snaga,	101	23
	c) Drugarstvo,	82	19
	d) Brzina,	103	23
	e) Vrednoća,	63	14
	f) Izdržljivost,	53	12
	g) Muzikalnost	13	3

(nastavak je na sledećoj strani)

(nastavak sa prethodne strane)

Pitanja	Odgovori	Broj	Procenat (%)
7. Šta je za učenika najbolje?	a) Da pravilno igra	14	9
	b) Da rješava zadatke iz matematike	20	14
	c) I jedno i drugo	113	77
8. Od igara koje imamo meni se posebno dopadaju:	a) Igre u učionici	9	6
	b) Igre u dvorištu	16	11
	c) Igre u sali	122	83
9. Kada bi ste bili u prilici da nešto mijenjate u nastavi fizičkog vaspitanja, mijenjali bi ste?	a) Ništa	131	90
	b) Uslove	8	5
	c) Program	8	5

Djevojčice su, kod prvog pitanja, jasno stavile do znanja koliko vole časove Fizičkog vaspitanja (95%), samo njih 5% je odgovorilo negativno. Kao i kod dječaka, najviše vole igre tokom ovih časova (63%), dok vježbanje (21%) i trčanje (16%) nešto manje. Odgovorom na treće pitanje, izjasnile su se da su zadovoljne organizacijom nastave ovog predmeta, u potpunosti njih 91%, dok je djelimično bilo 7% djevojčica i samo 3% nezadovoljnih.

Njihovi odgovori vezani za uticaj ovog predmeta na zdravlje i razvoj, dali su uvid u to koliko djevojčice zapravo znaju benefite koje on donosi sa sobom. U prilog tome govori činjenica da je na četvrtom pitanju njih 73% odgovorilo pozitivno, dok je ostatak neupućen. One su i kod petog pitanja, gdje su trebale da se odluče za zdravlje, u većini odgovorile pozitivno (96%).

S obzirom da su dječaci većinom zaokruživali brzinu, snagu

izdržljivost, kao sposobnosti koje se na ovim časovima razvijaju, djevojčice su na tom pitanju dale različite odgovore. Takođe, su ove tri sposobnosti bile u većini, ali su drugarstvo (19%) i vrednoća (14%), bile nešto izraženije kod njih.

Između predmeta nisu pravile razliku, te su tako kod Matematike i Fizičkog vaspitanja, odlučile se za oba predmeta (77%), ali je 14% njih odgovorilo da su ipak važniji zadaci iz Matematike. Kao najbolji prostor za izvođenje nastave i one su odabrale fiskulturnu salu 83%, zatim igre u dvorištu 11% i naposljetku u učionici 6%.

Svoje zadovoljstvo nastavom iskazale su visokim procentom (90%), ali su podijeljena mišljenja kod mijenjanja programa 5% i uslova 5%. Kod omiljenih sportova, djevojčice su se prije odlučivale za rukomet, odbojku, ritmiku i gimnastiku.

Tabela 4. HI kvadrat test razlika stavova o Fizičkom vaspitanju između dječaka i djevojčica

Variables	Sig.	
Da li sa zadovoljstvom odlaziš na časove fizičkog vaspitanja?	.017	
Šta najviše voliš da radiš na časovima fizičkog vaspitanja?	.062	
Da li ste zadovoljni nastavom fizičkog vaspitanja u vašoj školi?	.413	
Da li vježbanje i igranje na časovima fizičkog vaspitanja pozitivno utiče na zdravstveno stanje i razvitak učenika?	.082	
Da li bi više volio/voljela da imaš:	.013	
Zaokruži tri sposobnosti koje se po tvom mišljenju naročito mogu razviti na časovima fizičkog vaspitanja: a) snaga	.078	
	b) brzina	.000
	c) izdržljivost	.000
Šta je za učenika najbolje?	.001	
Od igara koje imamo meni se posebno dopadaju:	.390	
Kada bi ste bili u prilici da nešto mijenjate u nastavi fizičkog vaspitanja, mijenjali bi ste?	.079	

Note: Sig. – statistička značajnost

Prikaz Tabele 4, nakon sprovedenog HI kvadrat testa, pokazuje gdje su postojale razlike u stavovima djevojčica i dječaka, kada je u pitanju Fizičko vaspitanje. Statistički značajne razlike su se javile kod prvog, petog, šestog i sedmog pitanja. Ono što je značajno, jeste da su kod oba pola preovladavali pozitivni stavovi.

Diskusija

Sam proces organizacije nastave Fizičkog vaspitanja iziskuje mnogo truda i kreativnosti, a pored toga i prilagođavanje nastave djeci različitog pola. Nekada su dječaci pokazivali veću sklonost ka Fizičkom vaspitanju i aktivnostima, što se može objasniti time da dječaci po uzoru na očeve većinom su uključeni u sportske aktivnosti, a djevojčice manje (Džibrić, Bašinc, Biberović i Tuzović, 2014). Međutim, to sada i nije slučaj, što se jasno može vidjeti kroz rezultate ovog istraživanja.

Kada je u pitanju zainteresovanost i zadovoljstvo prilikom

nastave Fizičkog vaspitanja, veći procenat je pripao ženskom polu, odnosno djevojčicama. Baš na tom pitanju se i javila statistički značajna razlika između dječaka i djevojčica, koje su odgovorima potvrdile da zaista uživaju u fizičkim aktivnostima. S tim što tokom nastave, oba pola, radije učestvuju u igrama, nego što vježbaju ili trče. Tu su poprilično ujednačeni u svojim stavovima i nemamo statistički značajnih razlika. Oba pola, su takođe izrazila svoje zadovoljstvo procesom organizacije nastave u njihovim školama. Većina je izrazila pozitivan stav, što znači da je ovaj predmet konačno na pravom putu, gdje će se shvatiti važnost i uvažavati isti kao i svi ostali.

Učenici mlađeg školskog uzrasta su pokazali svjesnost i informisanost o važnosti Fizičkog vaspitanja za integralni razvoj ličnosti, baš kao i u prethodno sprovedenim istraživanjima (Radovanović, Madić i Nikolić, 2003; Radisavljević i Višnjić, 2004; D. Lazarević, Orlić, B. Lazarević i Radisavljević, Jelić, 2015). Zdravlje, kao veoma važan faktor za uspješan i dobar život, pospješuju

fizičke aktivnosti (Bjelica i Krivokapić, 2011b, Bjelica i Krivokapić, 2019). Veoma je važno, još kod mlađih uzrasta da razvijemo naviku i ljubav prema njima, a sve to neće biti moguće ukoliko se djeci ne predoče sve pozitivne strane. Djeca ovog uzrasta su pokazala da znaju koliko aktivnosti doprinose njihovom zdravlju i kod oba pola, u većini, imamo pozitivne stavove. Ono što je drugačije, jeste činjenica, da su se kod djevojčica, prilikom davanja odgovora na peto pitanje, javile statistički značajne razlike u njihovu korist u odnosu na dječake. Tu je veći procenat djevojčica odlučio u korist zdravog i razvijenog tijela.

Šesto pitanje, kod kojeg je bilo dato da djeca zaokruže tri odgovora za koje smatraju da su tačni, dalo je statistički značajne razlike između dječaka i djevojčica. Ono što je za pohvalu, jeste da pored sposobnosti koje su karakteristične za ovaj predmet, djeca prepoznaju i druge koje se razvijaju tokom procesa ove nastave. Kako fizičko vaspitanje i sama fizička aktivnost van škole podsticajno djeluju na djecu, njihovu popularnost u društvu i način za druženje, sve to kod djece stvara pozitivne stavove o nastavi Fizičkog vaspitanja (Švraka, 2012). Djeca koja se bave sportom uvijek su prihvaćena u društvu i imaju osjećaj za timski rad, što dovodi do jednog skladnog života i razvoja socijalne ličnosti (Švraka, 2012). Razlika se javila, zato što su djevojčice istakle da se drugarstvo i vrednoća razvijaju kroz ovaj predmet, što je kod dječaka bilo u manjem procentu.

Ono što se često pominje u školama, a veoma je važno, pogotovo u mlađem školskom uzrastu, jeste odnos prema Fizičkom vaspitanju kao predmetu. Često se smatralo da je to predmet koji je manje bitan i gdje svako može da ima visoku ocjenu, što je dovelo do nezainteresovanosti tokom nastave. Upravo zbog toga se u ovom pitanju upoređivala Matematika i Fizičko vaspitanje, da bi od djece saznali šta zapravo oni misle. Većina je rekla da su oba predmeta bitna, ali onaj procenat koji se odlučio za jedan ili drugi predmet je doveo da statistički značajnih razlika kod ovog pitanja. Dječaci su u većini odlučili da je bitnije pravilno igranje, od pravilnog rješavanja zadataka, što je kod djevojčica bio obrnut slučaj.

Oba pola su bila složna kod odabira prostora za izvođenje nastave Fizičkog vaspitanja, a to je fiskulturna sala, koja se zbog prostora i opremljenosti rekvizitima čini interesantnija i primamljivija za učenje. Takođe, dvorište je pogodno za realizovanje aktivnosti, dok učionica, zbog samih uslova i deficit slobodnog prostora u oba slučaja je imala najmanji procenat. Zadovoljstvo nastavom, koje su negdje kroz prva pitanja iskazali, potvrdili su i u pretposljednem, gdje je većina dječaka i djevojčica odgovorila da ne bi ništa mijenjali.

Deseto pitanje, koje nije prikazano u tabeli, bilo je otvorenog tipa, a djevojčice i dječaci su birali omiljeni sport. Kako je kod nas, pa tako i u svijetu najpopularniji fudbal, tako su se dječaci opredijelili za njega, dok su djevojčice imale različite odgovore gdje su za svoje omiljene sportove istakle: odbojku, rukomet, gimnastiku i ritmiku. Moglo bi se reći da je to negdje i očekivano zbog genetskih predispozicija, ali i kako je već navedeno, onoga što se plasira u njihovoj okolini.

Mjere za poboljšanje istraženog i predstavljenog stanja u pitanju stavova i poznavanja problematike fizičkog vaspitanja od strane učenika mogu se sagledati u više pravaca. Ono što treba promijeniti, da se trenutno stanje popravi, nije tako lako predložiti i prihvatiti. Međutim, moramo shvatiti da i tu postoji redoslijed važnijih i manje važnih zadataka. Treba najprije poći od našeg shvatanja da je najvažnije u radu zdravlje i vaspitanje, a poslije ovoga su operativni programski zadaci. U iznijetom izlaganju dotakli smo se samo dijela problematike vezane za sprovođenje nastave fizičkog vaspitanja. Jedan od značajnih pravaca daljeg razvoja i preobražaja ove

aktivnosti je doslednije angažovanje svih onih koji vode brigu o vaspitanju i obrazovanju učenika, da preuzmu određene obaveze, odgovornost za stalnu brigu o nastavi fizičkog vaspitanja. Da nastoje poboljšati materijalne uslove kao i da organizuju sportske aktivnosti na način koji obezbeđuje neposrednije angažovanje učenika.

Programi fizičkog vaspitanja u školi, u budućnosti, sve više trebaju se zasnivati na stvarnim potrebama učenika, njegovih osobina, sposobnostima i interesima (Bjelica i Krivokapić, 2011a). Jedno od osnovnih pitanja u nastavi fizičkog vaspitanja, jeste pitanje cilja i zadataka. U tom pogledu fizičko vaspitanje mora se bazirati na sve izrađenijim potrebama i interesima učenika za obogaćivanjem i osmišljavanjem programa.

Acknowledgements

There are no acknowledgements.

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest.

Received: 12 May 2019 | **Accepted:** 29 July 2019 | **Published:** 11 October 2019

References

- Bakovljević, M. (1997). *Osnovi metodologije pedagoških istraživanja*. Beograd: Naučna knjiga.
- Bjelica, D. i Krivokapić, D. (2010a). *Teorijske osnove fizičke kulture*. Podgorica: Crnogorska sportska akademija.
- Bjelica, D. i Krivokapić, D. (2010b). Učenje kroz igru. In *Book of abstract 2nd International Scientific Conference "Anthropological aspects of sports, physical education and recreation"* (25). Banja Luka: Faculty of Physical Education and Sports.
- Bjelica, D. i Krivokapić, D. (2019). *Teorija sporta i tjelesnog vježbanja*. Nikšić: Fakultet za sport i fizičko vaspitanje, Podgorica: Crnogorska sportska akademija.
- Bjelica, D. i Krivokapić, D. (2011a). *Teorija igre*. Nikšić: Fakultet za sport i fizičko vaspitanje, Podgorica: Crnogorska sportska akademija.
- Bjelica, D. i Krivokapić, D. (2011b). Zdravstveno-preventivna uloga tjelesne aktivnosti omladine. U *Zborniku radova VI Međunarodne konferencije "Menadžment u sportu"* (144-149). Beograd: Alfa univerzitet, Fakultet za menadžment u sportu, Olimpijski komitet Srbije.
- Bjelica, D. i Petković, J. (2009). *Teorija fizičkog vaspitanja i osnove školskog sporta*. Podgorica: Crnogorska sportska akademija, Nikšić: Fakultet za sport i fizičko vaspitanje.
- Đorđić, V. (2005). *Školsko fizičko vaspitanje*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- Dragutinović, K., & Mitrović, M. (2019a). Differences in the Attitudes of Fourth Grade Pupils of the Elementary School According to the Teaching of Physical Education in Terms of Gender. *Journal of Anthropology of Sport and Physical Education*, 3(1), 29-34.
- Dragutinović, K., & Mitrović, M. (2019b). Teachers attitudes of the teaching of Physical Education. In *Book of Abstract XVI Annual Scientific Conference "Sport, Physical Activity and Health: Contemporary Perspectives"* (100-101). Podgorica: Crnogorska sportska akademija, Nikšić: Fakultet za sport i fizičko vaspitanje.
- Džibrić, Dž., Bašinać, I., Biberović, A. i Tuzović, A. (2014). Razlike u stavovima srednjoškolača prema fizičkom vaspitanju. U *Zborniku radova X međunarodne konferencije "Izazovi savremenog menadžmenta u sportu"* (95-100). Beograd: Alfa univerzitet-Fakultet za menadžment u sportu, Sarajevo: Fakultet sporta i tjelesnog odgoja.
- Krulj, Kačapor, Kulić (2001): *Pedagogija*. Beograd: Svet knjige.
- Lazarević, D., Orlić, A., Lazarević, B. i Radisavljević-Jelić, S. (2015). Stavovi učenika ranog adolescentnog uzrasta prema fizičkom vaspitanju. *Fizička kultura*, 69(2), 88-98.
- Mededović, E., Murić, B. i Međedović, A. (2005). Stavovi učenika četvrtih razreda osnovnih škola prema nastavi fizičkog vaspitanja. U *Zbornik radova XI Nacionalnog naučnog skupa sa međunarodnim učešćem "Fis komunikacije 2005"* (92-99). Niš: Fakultet fizičke kulture.
- Radisavljević, S. i Višnjić, D. (2004). Stavovi učenika prema fizičkom vaspitanju. *Godišnjak*, 12, 141-153.
- Radovanović, Đ., Madić, D. i Nikolić, M. (2003). Mišljenje učenika petog razreda o nastavi fizičkog vaspitanja u mlađim razredima osnovne škole. U *Zbornik radova X Nacionalnog naučnog skupa sa međunarodnim učešćem "Fis komunikacije 2003"* (90-93). Niš: Fakultet fizičke kulture.
- Rot, N. (1983). *Osnove socijalne psihologije*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

Šimleša, P. i Potkonjak, N. (1989). *Pedagoška enciklopedija*. Beograd: ZZUINS.

Švraka, N. (2012). Stavovi mlađeg školskog uzrasta o pripadnosti grupi u nastavi fizičkog vaspitanja. *SVAROG*, 4, 294 – 302.

Zrnzević, N. i Zrnzević, J. (2015). Efekti nastave fizičkog vaspitanja na funkcionalne sposobnosti učenica mlađeg školskog uzrasta. *Glasnik Antropološkog društva Srbije*, 50, 1-9.